

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

ALAQUÀS

L'HORTA SUD

AJUNTAMENT
D'ALAQUÀS

INSTITUT
CARTOGRÀFIC
VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECULL I TEXT
Mireia Mora Guzmán

GRAFISME
Esperança Martínez Molina

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Alaquàs, 264

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 963 874 023
Adreça electrònica: avl@avl.gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Alaquàs

ISBN: 978-84-482-6902-9
Depòsit legal: V-2878-2023
Impressió: gràfiques **vimar**
Ajuntament de Sagunt • Tel. 96 169 4331 • Paterna • València

www.avl.gva.es

ALAUÀS

El terme municipal d'Alaquàs, amb una extensió de 3,9 km², pertany a la comarca de l'Horta Sud. Està situat a 7 km de la ciutat de València i envoltat pels municipis d'Aldaia, Picanya, Torrent i Xirivella. Té una població de vora 30.000 habitants, anomenats *alaquaseres* i *alaquasers*. El nucli urbà es troba a 42 metres sobre el nivell del mar, mentre que l'extrem oest, la part més elevada del terme, està a 60 metres d'altitud.

Alaquàs va ser una alqueria d'origen musulmà, tot i que s'hi han trobat algunes restes romanes, com monedes i marbres. L'etimologia del topònim també ens indica este origen àrab: *al-aqwás*, que significa 'els arcs' o 'les arcades', encara que no s'ha pogut precisar si es referix a les arcades d'una séquia, d'un pont, d'un aqüeducte o d'una antiga edificació o castell musulmà. L'any 1520 va obtenir la categoria de vila per haver-se mantingut fidel a la Corona durant la revolta de les Germanies.

El senyoriu d'Alaquàs té els seus inicis en la conquesta de València del rei Jaume I el 1238. Després de la victòria, el rei va concedir terres a alguns cavallers que l'havien ajudat, entre ells Bernat de Castelló, el qual va adquirir els drets d'Alaquàs. Més tard, en un segon repartiment, el senyor d'Alaquàs va canviar les terres per unes altres de més pròximes a Ponç de Soler, noble aragonés. Un dels seus descendents, Ponç de Soler Ximeno, va prendre partit pels aragonesos en la Guerra de la Unió (1347-1348). Després de la derrota dels unionistes, el rei Pere IV el Cerimoniós va acabar amb el domini dels Soler amb un plet que ocasionà la mort de Ponç de Soler Ximeno i l'anul·lació de la donació feta per Jaume I. Confiscades les terres, el rei les va vendre a Joan Escrivà el 29 de març de 1349 per la seua lleialtat a la Corona. L'any 1388 la propietat va ser adquirida per Antoni de Vilaragut. El seu fill Berenguer, que no va tindre descendència, la va atorgar al seu nebot Jaume, que, endeutat amb la família dels Aguilar, la va vendre a Úrsula d'Aguilar en 1458. El senyoriu d'Alaquàs va passar per diversos hereus fins que els fills hòmens de Jaume d'Aguilar Amalrich, considerat fundador del convent dels Mínims (1537), van morir sense descendència i la propietat va passar als hereus de la seua filla Jerònima Garcia d'Aguilar, casada amb Pere Pardo de la Casta. El net d'estos, Lluís Pardo de la Casta, va obtenir el títol de comte d'Alaquàs i, més tard, el de marquès de la Casta. L'últim senyor amb este cognom va ser Joan Pardo de la Casta, destacat partidari de l'arxiduc Carles d'Àustria, que va morir sense descendència (1713). Els hereus del seu oncle, Fèlix Pardo de la Casta, nomenat governador de Cremona (Itàlia) i casat amb Margarida de Lodi, van heretar els drets sobre el senyoriu d'Alaquàs. La filla d'estos,

Marianna Pardo de la Casta i Lodi, es va casar amb Joan Baptista Manfredi; el seu besnet, Josep Ignasi Manfredi, va ser l'últim senyor d'Alaquàs abans de la dissolució del règim senyorial. A la seua mort, l'any 1849, va transmetre totes les propietats que li quedaven al Regne de València a les seues filles i nets, que les vengueren l'any 1889.

El monument més emblemàtic del municipi és el castell d'Alaquàs, denominat també *castell de les Quatre Torres* o *palau dels Aguilar*. Jaume Garcia d'Aguilar Amalrich va iniciar la construcció del castell a principis del segle XVI. És un edifici de planta quadrangular amb quatre torres de 25 metres d'alçària, una de les quals va ser derrocada l'any 1928 i reconstruïda en 2007. Es tracta de la torre nord-oest del castell. Una dècada abans de la seua amputació i gràcies a la mobilització del poble, es va paraitzar la demolició de tot el conjunt de l'edifici que el seu propietari pretenia fer per a comerciar amb la seua fusta. Arran d'esta protesta, el 21 d'abril de 1918 el rei Alfons XIII va firmar una orde per a declarar-lo monument historicoartístic nacional. La titularitat del castell va passar per diverses mans fins al 3 de gener de 2003, quan va ser adquirit per l'Ajuntament.

El motor econòmic del poble ha sigut tradicionalment l'agricultura, sobretot cítrics, hortalissa, blat, oli i raïm. Hi havia altres produccions, com la seda, el lli i el cànem, que es van perdre al llarg del segle XVIII. Cal destacar també l'activitat industrial artesanal dels ferradors i corretgers, ja desapareguts, i la fabricació de ceràmica, en especial perols i olles de fang, símbols del municipi. La professió de peroler a Alaquàs està documentada des del segle XV. Després s'incorporaren a l'economia del poble el sector de la fusta, el del metall i el de la indústria alimentària.

Les festes majors se celebren entre finals d'agost i principis de setembre; els dies 8 i 9 de setembre són els més importants, i es dediquen a la Mare de Déu de l'Olivar i al Crist de la Bona Mort. Entre les activitats festives destaquen la cordà, el correfoc, els moros i cristians i el Cant de la Carxofa.

ALAUÀS

Hidrografia natural

Rambla de Poio

Hidrografia artificial

Canal Xúquer-Túria
Motor de la Viuda
Motor de Sant Francesc de Paula
Pou de la Divina Pastora

Pou Nou Municipal
Séquia de Benàger
Séquia del Dijous
Séquia del Terç

Poblament

Alaquàs

Partides i paratges

el Bovalar
el Dijous
el Rollet

el Terç
la Sequieta

Vies de comunicació

Autovia de Torrent
AVE Madrid-València
Camí de la Tancadeta
Camí del Terç
Camí Fondo

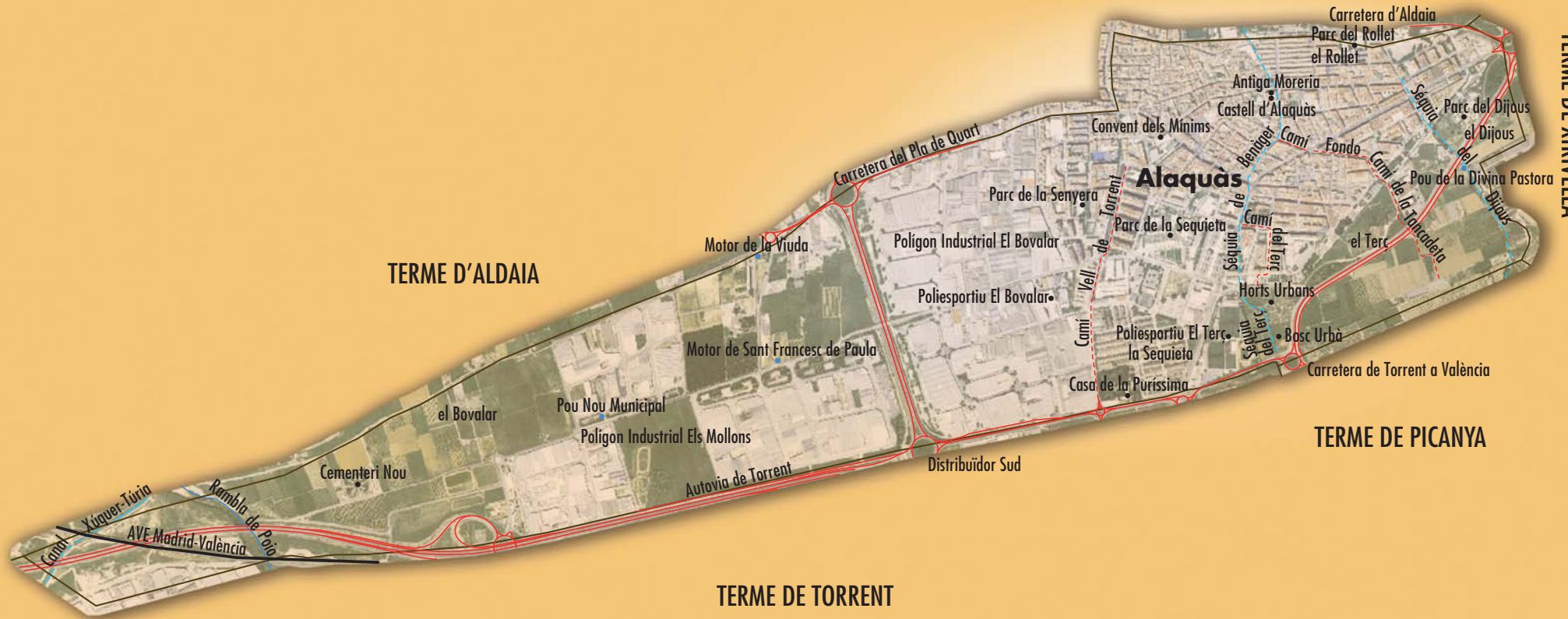
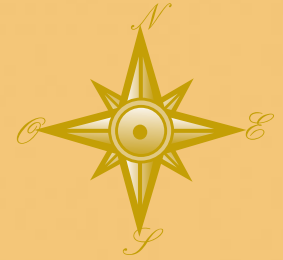
Camí Vell de Torrent
Carretera d'Aldaia
Carretera de Torrent a València
Carretera del Pla de Quart
Distribuïdor Sud

Altres llocs d'interés

Antiga Moreria
Bosc Urbà
Casa de la Puríssima
Castell d'Alaquàs
Cementeri Nou
Convent dels Mínims
Horts Urbans
Parc de la Senyera

Parc de la Sequieta
Parc del Dijous
Parc del Rollet
Poliesportiu El Bovalar
Poliesportiu El Terç
Polígon Industrial El Bovalar
Polígon Industrial Els Mollons

Alaquàs

L'Horta Sud

